

Vergaderjaar 2002–2003

19 637

Vluchtelingenbeleid

Nr. 753

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 29 juli 2003

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken¹ en de vaste commissie voor Justitie² hebben op 25 juni 2003 overleg gevoerd met staatssecretaris Nicolai van Buitenlandse Zaken, minister Verdonk voor Vreemdelingenzaken en Integratie en minister Van Ardenne-van der Hoeven voor Ontwikkelingssamenwerking over **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken, de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie en de minister voor Ontwikkelingssamenwerking d.d. 28 mei 2003 houdende het regeringsstandpunt inzake bescherming van asielzoekers en vluchtelingen in de regio (19 637, nr. 739)**.

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **De Vries** (PvdA) vindt de brief van 28 mei een goede, verkennende notitie over de bescherming van vluchtelingen in eigen regio. De problemen van opvang in de regio worden er goed in geïnventariseerd. Deze problemen dienen grondig en voorzichtig te worden uitgewerkt, omdat Nederland zijn verantwoordelijkheid dient te blijven nemen voor de opvang van vluchtelingen. Het op de Europese top geuite voornemen van Nederland om een pilot te starten heeft hem onaangenaam verrast. Die pilot levert namelijk problemen op zolang er geen antwoord op de vragen uit het verkennende stuk is. Meedoen aan de pilot zaait twijfel of vluchtelingen nog wel op Nederland kunnen rekenen. Ook de Europese Commissie vindt dat de tijd niet rijp is voor een dergelijke pilot. Waarom heeft de Nederlandse regering zich gecommitteerd aan een pilot na dit verkennende stuk aan de Kamer te hebben gestuurd?

¹ Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), Rijpstra (VVD), Dijkzma (PvdA), De Haan (CDA), voorzitter, Koenders (PvdA), Karimi (GroenLinks), Timmermans (PvdA), ondervoorzitter, Van Bommel (SP), Albayrak (PvdA), Eurlings (CDA), Wilders (VVD), Van Baalen (VVD), Van Winsen (CDA), Van As (LPF), Herben (LPF), Ormel (CDA), Ferrier (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Van Velzen (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Haverkamp (CDA), Fierens (PvdA), Tjon-A-Ten (PvdA), Eijssink (PvdA) en Szabó (VVD).

Plv. leden: Oplaat (VVD), Snijder-Hazelhoff (VVD), Dubbelboer (PvdA), Hessels (CDA), Stuurman (PvdA), Vos (GroenLinks), Arib (PvdA), De Wit (SP), Leerdam (PvdA), Sterk (CDA), Hirsi Ali (VVD), Van Miltenburg (VVD), Varela (LPF), Van den Brink (LPF), Rambocus (CDA), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kant (SP), Çörüz (CDA), Wolfsen (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Waalkens (PvdA), Geluk (VVD) en Dittrich (D66).

² Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), voorzitter, De Vries (PvdA), Van Heemst (PvdA), Dittrich (D66), Vos (GroenLinks), Rouvoet (ChristenUnie), Adelmund (PvdA), De Wit (SP), Albayrak (PvdA), Van Fessem (CDA), Luchtenveld (VVD), Wilders (VVD), Weekers (VVD), Çörüz (CDA), Verbeet (PvdA), ondervoorzitter, Lazrak (SP), Wolfsen (PvdA), Tonkens (Groen-

Links), Jan de Vries (CDA), Van Haersma Buma (CDA), Eerdmans (LPF), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Varela (LPF), Straub (PvdA), Griffith (VVD), Visser (VVD) en De Pater-van der Meer (CDA).

Plv. leden: Dijsselbloem (PvdA), Timmer (PvdA), Van der Laan (D66), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kalsbeek (PvdA),

Van Velzen (SP), Tjon-A-Ten (PvdA), Ormel (CDA), Van Baalen (VVD), Blok (VVD), Hirsi Ali (VVD), Jager (CDA), Van Heteren (PvdA), Vergeer-Mudde (SP), Arib (PvdA), Karimi (GroenLinks), Buijs (CDA), Sterk (CDA), Nawijn (LPF), Joldersma (CDA), Hermans (LPF), Van Dijken (PvdA), Örgü (VVD), Rijpstra (VVD) en Aasted-Madsen-van Stiphout (CDA).

De pilot mag er niet toe leiden dat vluchtelingen die naar Nederland komen, worden doorverwezen naar een nog onbekende plaats, waar zal worden bestudeerd of zij aanspraak maken op bescherming van de Nederlandse regering. Wat is het doel van de pilot eigenlijk? De Kamer behoort precies te worden ingelicht over de manier waarop de regering met onder andere de juridische aspecten van de pilot omgaat, voordat die van start gaat. Er mogen beslist geen concessies worden gedaan aan het Vluchtelingenverdrag en vluchtelingen dienen goede bescherming te krijgen. Welke garanties worden gegeven dat de pilot wordt uitgevoerd overeenkomstig de Nederlandse rechtsorde en niet die van een ander land? Hoe denkt de regering de opvang elders te financieren? Welk aandeel neemt Nederland in de opvang van vluchtelingen op zijn grondgebied? Is het wel beter voor vluchtelingen om in de eigen regio of elders in Europa te worden opgevangen? Is de kwaliteit van de opvang elders net zo hoog als in Nederland? Welke rol speelt UNHCR in dezen?

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks) vraagt zich eveneens af wat de Nederlandse regering heeft bewogen om deel te nemen aan een pilot, terwijl de Europese Commissie de tijd er niet rijp voor acht. Dit plan kwam als een donderslag bij heldere hemel na de brief van 28 mei 2003, waarin een heel andere toon werd aangeslagen.

In de brief wordt duidelijk gezegd dat vluchtelingen sinds vele jaren in eigen regio door de UNHCR en door andere landen in Afrika, Azië en het Midden-Oosten worden opgevangen. In die gebieden, vaak de armste landen, wordt het grootste gedeelte van de 20 miljoen vluchtelingen en ontheemden ter wereld opgevangen. De UNHCR heeft maar een klein budget en de slagvaardigheid ervan laat te wensen over. De bescherming in de regio dient menswaardig te zijn en daarvoor moet de UNHCR worden versterkt. Wordt daar iets aan gedaan?

Het is bekend dat de UNHCR in genoemde regio's vaak op problemen stuit. Zo heeft Pakistan, waar miljoenen Afghaanse vluchtelingen gedurende een jaar of twintig zijn opgevangen, het Vluchtelingenverdrag niet ondertekend. Dit wordt ook een probleem bij de uitvoering van de pilot of van het plan-Blair, waaraan de Nederlandse regering haar medewerking wenst te verlenen. Het is heel moeilijk om, het Vluchtelingenverdrag nalevend, afspraken te maken met bepaalde landen in die regio's. Een delegatie van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft onlangs in Iran een vluchtelingenkamp voor Afghanen bezocht. Deze Afghanen verblijven al sinds een jaar of dertien in hun buurland. Zij zijn nog steeds niet teruggekeerd vanwege de veiligheidssituatie in Afghanistan. Zolang een situatie onveilig is, maakt het dus niet uit of de vluchtelingen in een buurland of in Europa worden opgevangen.

Het heeft niet veel zin om in te gaan op de brief van de regering, nu de regering ondanks het oordeel van de Europese Commissie over de pilot, er toch aan meedoet. In de brief staat nog dat een dergelijke pilot in EU-verband moet worden uitgevoerd en dat er een breed draagvlak voor moet zijn, maar de regering lijkt van mening te zijn veranderd. In de brief staat dat Nederland tegen opvangcentra buiten de Europese Unie is, maar uit de berichten in de media blijkt dat de staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken voor opvang in Afrika is. Verder staat er in de brief dat de Nederlandse regering het oordeel van de Europese Commissie over het plan-Blair zou afwachten alvorens haar positie, na overleg met de Kamer, te bepalen. Dat is niet gebeurd. De Kamer is dus misleid. De regering heeft tijdens de Europese top afspraken gemaakt die indruisen tegen de inhoud van de brief van de regering en tegen hetgeen de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie heeft gezegd tijdens het algemeen overleg van 3 juni 2003.

Het starten van deze pilot werkt het gemeenschappelijk te voeren asielbeleid tegen. Volgens mevrouw Karimi mag de Nederlandse regering dus niet aan deze pilot meewerken. De opvang van asielzoekers in eigen regio

mag ook niet in plaats van de opvang van asielzoekers in Nederland komen. Hoe concreet zijn de afspraken ten aanzien van de uitwerking van de pilot?

Mevrouw **Huizinga-Heringa** (ChristenUnie) merkt op dat Meindert Leerling in het verleden reeds aandacht heeft gevraagd voor het concept van opvang en toetsing in de regio. In 2000 is de motie-Rouvoet, waarin de regering wordt opgeroepen om dit idee in internationale fora uit te dragen, met een grote meerderheid aangenomen. Het is lovenswaardig dat Nederland voornemens is om deel te nemen aan het plan van het Verenigd Koninkrijk, al is het jammer dat Nederland niet zelf heeft opgevat. Opvang en toetsing in eigen regio voorkomt de eventueel traumatische ervaring van vluchtelingen, veroorzaakt door de overstap van hun cultuur op de Nederlandse cultuur. Het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland lukt vluchtelingen, afkomstig uit een cultuur die ver van de Nederlandse staat, meestal niet in de eerste generatie. Het is jammer dat in de brief van de regering de nadruk op het financiële aspect van het plan wordt gelegd in plaats van het humane aspect ervan. Toetsing in de regio mag niet ten koste gaan van de verantwoordelijkheid van Nederland voor het vluchtelingenvraagstuk. Het geld dat wordt bezuinigd op het Nederlandse budget dankzij opvang en toetsing in eigen regio, moet worden doorgesluisd naar UNHCR. Het voordeel is dat er dan méér vluchtelingen kunnen worden geholpen. Het idee van de hoge commissaris voor vluchtelingen om UNHCR voortaan niet alleen bescherming te laten bieden, maar ook mogelijkheden tot het opbouwen van een bestaan in de regio, is beter voor vluchtelingen dan ze jarenlang in een opvangcentrum in Nederland te plaatsen. Nederland moet derhalve een grotere financiële bijdrage leveren aan UNHCR.

Het is goed dat er opvangcentra aan de randen van de Europese Unie komen en niet ver buiten de Europese Unie, want dat laatste zou veel juridische problemen opleveren. Hoewel er moet worden ingezet op zoveel mogelijk toetsing en opvang in de regio, mag Europa nooit haar grenzen sluiten. De centra aan de rand van Europa zouden alleen vluchtelingen moeten opnemen uit landen waarmee Nederland een terugname-overeenkomst heeft. Van die inperking zouden echte vluchtelingen echter de dupe worden. Wat vindt de minister hiervan?

De regering hoopt met dit plan een scheiding aan te brengen tussen economische vluchtelingen en vluchtelingen die voor hun leven te vrezzen hebben. De motieven van vluchtelingen zijn echter vaak van zowel politieke als economische aard. Een hoogopgeleide politieke vluchteling die kan kiezen tussen opvang in de regio of in het rijkere Europa, zal eerder kiezen voor opvang in Europa. Er moet bij de bespreking van de vluchtelingenproblematiek dus aandacht blijven bestaan voor het dichten van de kloof tussen arm en rijk. Als de verschillen in welvaart in de wereld zo groot blijven als nu, zullen er altijd vluchtelingen naar Europa komen. Het is dus in dezen ook van belang dat het geld voor ontwikkelingssamenwerking goed besteed blijft.

Uit de brief van de regering blijkt niet dat zij van plan was om haar medewerking te verlenen aan de pilot. Mevrouw Huizinga denkt ook dat er eerst meer overeenstemming op Europees niveau moet zijn, voordat dit mogelijk is.

De heer **Visser** (VVD) hoopt dat de sinds lange tijd gevoerde discussie over opvang in de regio toekomst heeft. Hij hecht daar sterk aan. In ieder geval onderschrijft hij veel punten in de analyse van premier Blair en hoopt hij dat op EU-niveau de handen ineen worden geslagen, liefst ter uitvoering van het plan-Blair. In hoeverre moet het Vluchtelingenverdrag worden aangepast, teneinde vluchtelingen in de regio op te kunnen vangen en de asielpcedure door de UNHCR te laten uitvoeren?

De Europese top blijkt de conclusie te delen dat er pilots moeten worden gestart, mits daaraan geen brede conclusies worden verbonden voor de gehele EU. Wat zijn de argumenten van de landen die zich tegen het plan-Blair verzetten?

De heer Visser vraagt zich af waarom nu al door kabinet en UNHCR is gezegd dat het de voorkeur verdient dat centra voor behandeling binnen de EU worden gevestigd. Kabinet en UNHCR voeren daarbij aan dat zij voorstander zijn van een gemeenschappelijke toetsing, van terugnameovereenkomsten en van harmonisatie van het asielbeleid in de hele EU. De pilot zou hiertoe aanzetten. Hoe verloopt de dialoog hierover met het Verenigd Koninkrijk, dat voor centra buiten de EU is? Bescherming in de regio betekent ook bescherming, zij het buiten de EU, dus waarom zouden er centra binnen de EU moeten worden geopend? Is de buiten de EU geboden bescherming dan niet adequaat?

Wat betekent de opmerking in de brief dat Nederland de «4R-gedachte» van de UNHCR steunt? Betreft dit de mogelijkheid van een duurzame terugkeer naar Eritrea, Afghanistan, Sierra Leone en Sri Lanka, de vier landen waar de eerste pilots van start gaan?

Zijn de bestemmingslanden, waaraan blijkens de brief steun zal worden verleend, de landen van oorsprong van de asielzoekers of ook de landen eromheen? Hoe zijn de ervaringen met de vele reeds bestaande terugnameovereenkomsten? Is het kabinet bereid om dit thema op de agenda te zetten tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap?

Mevrouw **Lambrechts** (D66) is een groot voorstander van opvang en bescherming van vluchtelingen in de regio, mits er echt bescherming wordt geboden. Op dit moment laat de bescherming vaak te wensen over vanwege de beperkte budgetten en mogelijkheden van de UNHCR. Het Verdrag van Genève moet het uitgangspunt blijven. Het moet dus mogelijk blijven om in Nederland een asielverzoek in te dienen.

Zij voegt aan de reeds gegeven argumenten voor opvang in eigen regio toe dat de wind uit de zeilen van mensensmokkelaars wordt gehaald. Verder levert een euro in de regio veel méér op dan een euro in Nederland. Opvang en toetsing van asielverzoeken in eigen regio dienen in Europees verband te gebeuren en niet los daarvan, zoals de Britten willen. Vindt de regering dit ook? Vormen de landen die willen meewerken aan de pilot, de «brede coalitie» die in de brief van 28 mei wordt genoemd? Wat betekent dit voor de toezegging van de regering om mee te werken aan de pilot?

De brief van 28 mei is verwarrend in het licht van hetgeen de Nederlandse regering heeft gezegd tijdens de EU-top. Het is niet duidelijk wat de regering nu voorstelt. Gaat het uitsluitend om het versterken van de bescherming van vluchtelingen in de regio of ook om de toetsing van hun asielaanvragen aldaar?

Waarom zijn de Nederlandse regering en de UNHCR afkerig van opvang en toetsing buiten Europa? Het Europees Verdrag van de rechten van de mens (EVRM) kan toch van toepassing worden verklaard bij het operen in die regio? Voor mevrouw Lambrechts zou dat wel een voorwaarde zijn. Opvang in de regio zal volgens de brief gepaard gaan met een extra financiële inspanning. Zal er alleen geld voor worden vrijgemaakt uit Europese fondsen?

De heer **Van der Staaij** (SGP) stelt vast dat er in de Kamer een breed draagvlak is voor opvang en toetsing in de regio. De regering heeft ook op verschillende momenten de in 2000 aangenomen motie-Rouvoet uitgevoerd. Is het waar dat het draagvlak voor dit concept toeneemt binnen de EU en de VN? De pilot mag niet worden gezien als middel om de mensen uit «Fort Europa» te houden. Gelukkig pleit Nederland niet uit defensief oogpunt voor opvang in eigen regio, maar om goede redenen, gelet op de problemen die zich voordoen in de huidige asielprocedures. Ook UNHCR

vindt het belangrijk om vluchtelingen zo dicht mogelijk bij hun land van herkomst op te vangen. Hierdoor is terugkeer gemakkelijker, kan mensensmokkel worden tegengegaan en kan oneigenlijk gebruik van asielprocedures worden voorkomen. Verder spelen financiële argumenten een rol. Op dit moment beschikt de UNHCR over een laag budget voor een groot aantal asielzoekers. De bescherming in eigen regio moet er niet zozeer toe dienen om bezuinigingen op het Nederlandse budget door te voeren, als wel om het huidige budget beter te besteden. De mogelijkheid moet blijven bestaan dat mensen die niet binnen afzienbare tijd kunnen terugkeren naar hun land van herkomst, in Europa op uitnodiging worden opgenomen.

Hij kan zich vinden in de twee eisen die gesteld zijn aan opvang en bescherming in eigen regio. De concluderende tekst over de pilot van het Griekse voorzitterschap is voortreffelijk, omdat er zoveel waarde wordt gehecht aan de betrokkenheid van UNHCR, aan de samenwerking tussen lidstaten op basis van de UNHCR-aanbevelingen, en aan de goede bescherming van vluchtelingen. Hoe wordt hier invulling aan gegeven? Het is teleurstellend dat de pilot onderwerp is geworden van een ongelukkige discussie in Europees verband over de vraag welke landen al dan niet een restrictief nationaal beleid willen voeren. Het is ook jammer dat deze discussie met andere politieke discussies is vermengd.

De argumenten voor het opzetten van Europese aanmeldcentra aan de EU-grenzen onderschrijft hij. Ook de beperking om alleen mensen op te nemen uit landen waarmee terugnameovereenkomsten zijn gesloten, is terecht. De Europese centra komen hiermee niet in de plaats van nationale aanmeldcentra.

Wat is het verband tussen een geharmoniseerde Europese toetsing en de toetsing door de UNHCR? Wat is de Nederlandse bijdrage aan het «Forum on International Protection», dat het proces van de Conventie Plus begeleidt? Hoeveel landen nemen eraan deel? Wat verwacht Nederland ervan, ook gezien de gereserveerde opstelling van diverse Europese lidstaten? Uiteindelijk moet er een duurzame oplossing komen. Bescherming in de regio mag alleen worden geboden aan vluchtelingen die binnen afzienbare tijd kunnen terugkeren naar hun land van herkomst. Levert Nederland alleen aan een organisatie als de UNHCR een bijdrage, of levert Nederland ook een bijdrage aan andere projecten voor duurzame oplossingen?

Nu bij toetsing en opvang in de regio UNHCR een belangrijke rol speelt, is er reden voor de regering om te overwegen de bijdrage aan UNHCR te verhogen. Zet zij zich ook in internationaal verband in voor verhoging van de bijdragen aan UNHCR?

De heer **De Wit** (SP) merkt op dat het tijdens de EU-top besproken plan aanzienlijk afwijkt van de inhoud van de brief van 28 mei. Het was zinvol geweest als de staatssecretaris zijn idee over de pilot eerst op papier had gezet, zodat de Kamer de keuze had om te praten over de brief van 28 mei, over het idee van de staatssecretaris of over beide. Gaat het bij de pilot om opvangcentra in of buiten Europa? Als het om centra buiten Europa gaat, is de brief van 28 mei in feite geheel achterhaald.

De brief wekt de indruk dat men vluchtelingen zoveel mogelijk op afstand wil houden, liefst in ontwikkelingslanden, terwijl uit dezelfde brief blijkt dat de omstandigheden er erbarmelijk zijn en een fatsoenlijke levensstandaard niet te garanderen is. Opvang in de regio is een goed uitgangspunt, maar er zal heel wat moet gebeuren voordat daartoe op aanvaardbare wijze kan worden overgegaan.

Het idee van opvang en bescherming in de regio zal de mensensmokkel niet tegenhouden. De VPRO-documentaire toont aan dat niet alleen asielzoekers, maar ook illegalen dankzij mensensmokkelaars naar Nederland komen. Juist het idee dat je teruggestuurd wordt naar de armoede indien

je de officiële weg in Nederland volgt, zal ertoe aanzetten om die weg te ontwijken. Dit gebeurt reeds in veel Europese landen.

Hoe kan gegarandeerd worden dat de procedures op een fatsoenlijke manier verlopen? Worden de vluchtelingen daadwerkelijk zonder discriminatie opgevangen? Krijgen zij toegang tot de arbeidsmarkt en recht op onderwijs? Kortom: zullen zij in normale omstandigheden kunnen leven? Hoe verhoudt dit nieuwe plan zich tot de nationale procedures? Worden mensen die in Nederland een asielverzoek indienen, voortaan doorverwezen naar centra in hun regio? Worden de internationale verdragen nageleefd in de regio? Hoe kan de UNHCR de opvang en toetsing van asielverzoeken voor zijn rekening nemen, terwijl hij formeel geen partij bij internationale verdragen als het EVRM en het antifolterverdrag is? Hoe zijn de rechtsbijstand en de communicatie geregeld? Als asielzoekers volgens de pilotprocedure in de regio worden afgewezen, zou een land als Kenia opgezadeld worden met het terugkeerprobleem, waarmee Nederland al jaren worstelt.

In Nederland was 1,4 mld euro uitgetrokken voor de opvang van 80 000 asielzoekers. Wat gaat de pilot kosten? Hoe wordt dit gefinancierd?

Effectieve bescherming houdt in dat alle mensen toegang tot de nationale asielprocedure of die van UNHCR moeten krijgen, in fysieke veiligheid moeten verkeren en een goede levensstandaard moeten genieten, dus recht moeten krijgen op onderwijs en gezondheidszorg alsmede perspectief op werk. Hoe denkt de regering de effectieve bescherming in de regio te realiseren?

Hoe verhoudt het plan van de regering zich tot het leerstuk van de veilige derde landen? Wat is het standpunt van de regering ten aanzien van mensen die via UNHCR hergevestigd kunnen worden? Houdt Nederland zich aan zijn quotum of kan UNHCR een aanzienlijk hogere bijdrage tegemoet zien?

Al met al is het jammer dat het initiatief van de staatssecretaris de brief van 28 mei doorkruist. Het is ook betreurenswaardig dat het idee van de pilot niet is uitgewerkt, zodat de Kamer nu niet precies weet wat het behelst. Alvorens daar een uitspraak over te kunnen doen, heeft de Kamer duidelijkheid nodig en moet er een grondige discussie worden gevoerd over het standpunt van de regering. Wanneer krijgt de Kamer daar inzicht in?

Mevrouw **Ferrier** (CDA) is van mening dat bescherming en toetsing door UNHCR in de regio positieve effecten kunnen hebben op vluchtelingen. Financiële middelen kunnen beter ingezet worden dan nu. Daarnaast kan mensensmokkel door het bieden van bescherming in de regio worden teruggedrongen. Bescherming in de regio moet het uitgangspunt van het beleid worden, mits dit zorgvuldig wordt voorbereid en uitgevoerd. Zo moeten veiligheid en het respecteren van mensenrechten in de centra kunnen worden gewaarborgd. Daartoe is het nodig dat UNHCR over voldoende middelen kan beschikken. Ook de asielaanvragen dienen zorgvuldig te worden getoetst. Hoe wordt de Kamer geïnformeerd over de kwaliteit van de toetsing? Is de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie bereid om extra middelen uit te trekken voor UNHCR of kan de Kamer voorstellen tot verschuivingen in de begroting verschuivingen verwachten? Ten koste van welke beleidsonderdelen zouden die gaan? Hoe denkt de regering andere Europese landen te stimuleren om hun bijdrage aan de UNHCR te verhogen? Wat wordt er van de kandidaat-lidstaten verwacht?

Een coherent buitenlands beleid, zoals besproken tijdens de top in Thessaloniki, is van belang. Dit doet recht aan de motie-Koenders. Duidelijk is echter geworden dat er nog een lange weg te gaan is. Er is veel kritiek geweest op het Britse voorstel tot een nieuw internationaal beschermingsregime. Toch gaat er een proef met bescherming in de regio van start, waaraan Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Oostenrijk en

lerland deelnemen. Hoe verhoudt deze proef zich tot het Britse voorstel? Is dit voorstel nu helemaal van de baan? Gaan deze landen de proef gezamenlijk uitvoeren, of wordt de proef door de landen afzonderlijk in verschillende regio's uitgevoerd? Het Verenigd Koninkrijk denkt aan een proef in Afrika. Om welk Afrikaanse land gaat het? Wanneer zullen de proefprojecten van start gaan en hoe is de financiering geregeld? Een voorwaarde voor het welslagen van welke proef dan ook is volgens mevrouw Ferrier steun van UNHCR. Deze pleit ervoor dat bescherming bij voorkeur buiten Europa wordt geboden. Hoe denkt de regering daarover? Wordt de toetsing in of buiten Europa uitgevoerd? Is het mogelijk om asielzoekers op een andere plaats op te vangen dan waar hun aanvragen worden getoetst? Worden asielzoekers die rechtstreeks naar de Europese Unie reizen, teruggestuurd naar de regio, als het thans reeds gevoerde beleid van de UNHCR inzake opvang en bescherming in de regio's officieel wordt? Strookt dit met het Vluchtelingenverdrag? Het is van belang dat er een eenduidig Europees asielbeleid wordt geformuleerd en uitgevoerd. Op welke termijn zal de Europese Commissie hiertoe concrete voorstellen doen? Hoe moet in dat kader de proef van een aantal landen worden beschouwd? Een belangrijk voordeel van bescherming in de regio is volgens velen dat doormigratie en terugkeer naar het eigen land worden vergemakkelijkt. Hoe wordt het terugkeerbeleid bevorderd? Welke rol kunnen ngo's, kerkelijke en andere maatschappelijke organisaties hierin spelen? Hoe moet het huidige quotumbeleid voor uitgenodigde vluchtelingen worden geïnterpreteerd in het kader van de uitwerking van het concept van opvang en toetsing in de regio?

Antwoord van de bewindslieden

De **minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie** proeft uit de discussie dat er een breed draagvlak voor de plannen bestaat en grote interesse is in de voortgang ervan. Inmiddels is er ook in internationaal verband zeer veel in beweging gekomen. Dat betekent overigens ook dat er nog veel vragen leven.

Het beleid is erop gericht om de al bestaande bescherming in de eigen regio die UNHCR biedt, te verbeteren, en om mensen die in de eigen regio bescherming kunnen krijgen of die helemaal niet behoeven, te ontmoedigen om naar Nederland te komen. De huidige vermenging van vluchtelingen en economische migranten in de asielprocedure moet worden beëindigd zodat de druk op deze procedure wordt verminderd. Illegale immigratie kan dan eenduidig en krachtig worden aangepakt, terwijl bescherming kan worden geboden aan wie daar recht op heeft. Een beleid van bescherming in de regio kan de problemen rond terugkeer verlichten, omdat de afstanden kleiner zijn en omdat de beslissing om terug te keren, waarschijnlijk gemakkelijker zal worden genomen. De ervaringen met Kosovo zijn in dit verband illustratief.

Het beleid zal moeten uitgaan van praktische afspraken tussen landen van bestemming en landen van eerste opvang. Naast elementen van hulp en financiële bijstand, moeten afspraken over terug- en overname worden gemaakt. UNHCR steunt deze geïntegreerde aanpak. Er bestaat nu een enorme scheefgroei tussen de manier waarop in de verschillende landen wordt omgegaan met de vluchtelingenproblematiek. Op dit moment geeft Nederland meer geld uit aan het asielsysteem van opvang, toetsing, rechterlijke beoordeling en terugkeer dan UNHCR wereldwijd doet. De Nederlandse regering geeft dat geld uit aan 81 000 asielzoekers, terwijl UNHCR minder geld te heeft besteden voor 20 miljoen mensen. Deze verdeling is onterecht en ongelijk en daarom dient de bescherming door UNHCR in de regio beter vormgegeven te worden. Ook speelt hierbij dat Nederland veel geld uitgeeft voor mensen die om economische redenen asiel aanvragen; dat geld kan beter worden besteed. Een gedeeltelijke verschuiving van de

middelen heeft ook tot gevolg dat de Nederlandse regering zich echt committeert aan de landen die nu een heel zware last dragen, zodat zij meer kwetsbare mensen kan bereiken. Iedere euro die wordt uitgegeven aan oplossingen voor vluchtelingen in de eigen regio, levert daar immers het dubbele op.

Eén van de elementen van het plan-Blair betrof oprichting van Transit Processing Centres (TPC) aan de buitengrenzen van de uitgebreide Europese Unie. UNHCR heeft hierop gereageerd met een voorstel, genaamd «EU prong». Dat vond de Nederlandse regering al meer acceptabel. TPC's en «EU prongs» zouden gesloten centra zijn voor mensen met een kennelijk ongegronde zaak. Het Verenigd Koninkrijk heeft deel van zijn plan onder internationale druk al laten vallen. Dit deel wordt dus zelfs niet in de vorm van een pilot uitgevoerd. Er wordt op basis van de mededeling van de Commissie wel verder gewerkt aan een totaal beleid, mogelijk ook op dit terrein.

Een tweede element van het plan-Blair betreft bescherming in de regio. Ook daar heeft UNHCR een tegenvoorstel gedaan, genaamd de «regional prong». Dit tegenvoorstel is op grond van de mededeling van de Europese Commissie tijdens de EU-top besproken. Aan de landen die daar voorstander van zijn, dus Nederland, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Oostenrijk, is groen licht gegeven om samen met UNHCR een pilot op te zetten. Deze pilot zal mede voeding geven aan het beleidsontwikkelingsproces binnen de Europese Unie. De pilot is dus bedoeld om op vele nog levende vragen een antwoord te kunnen geven. De pilot is overigens niet alleen theorie; het is de bedoeling die ook praktisch in te vullen binnen de kaders van UNHCR. Die praktische invulling zal vooraf aan de Kamer worden voorgelegd. Ook zal de Kamer geïnformeerd worden over de voortgang in de pilot.

Bescherming in de regio moet in de optiek van de Nederlandse regering ook het doormigreren tegengaan van mensen die elders bescherming hadden kunnen vinden. De Nederlandse regering dient de bescherming te garanderen met een absolute garantie op de non-refoulement. Ook dient ervoor te worden gezorgd dat er geen uitzichtloze situaties ontstaan. De precieze juridische vorm is nog niet gevonden; de top in Thessaloniki heeft ook pas in het weekend van 14 en 15 juni jl. plaatsgevonden. Tijdens de eerste bijeenkomst van het Forum van de UNHCR komende week zullen speciale regelingen inzake de bescherming in de regio worden uitgewerkt. De medewerkers van het ministerie onderhouden intensieve contacten met UNHCR, omdat deze als een onmisbare partner wordt beschouwd. Een van de mogelijke opties is dat asiolverzoeken die zijn ingediend in Nederland, worden afgedaan in de Nederlandse aanmeldcentra alhier, waarna de asielzoeker wordt doorverwezen naar de opvang in eigen regio.

Vluchtelingen kunnen op grond van het non-refoulementsbeginnsel uit het Vluchtelingenverdrag op Nederland blijven rekenen. In dat verdrag is echter niet voorgeschreven waar bescherming dient te worden geboden en daarom wordt nu samengewerkt met UNHCR om bescherming aan een grotere groep vluchtelingen te bieden in regio's buiten Nederland. Uiteraard worden daarbij de nationale en internationale wettelijke kaders nageleefd en zal menswaardige bescherming worden geboden.

De Kamer is tijdens het algemeen overleg van 3 juni 2003 niet misleid. De bewindsvrouw heeft toen reeds gesteld dat zij positief tegenover bescherming in de regio stond, zij het niet zozeer tegenover het deel van het plan-Blair om asiolverzoeken aan de randen van de EU in gesloten centra te behandelen. Premier Blair heeft, zoals gezegd, dit deel van zijn plan ingetrokken, zodat er in Thessaloniki niet over is gesproken. Ook blijkt uit pagina 12 van de brief van 28 mei dat de Nederlandse regering voornemens is om te participeren aan de ontwikkeling van een pilotproject in een specifieke regio, mits er over de uitgangspunten internationale overeenstemming, bij voorkeur in EU-verband, wordt bereikt.

Na de Conventie Plus zullen de voorwaarden voor de pilot worden uitgewerkt. De EU-grenzen zullen niet worden gesloten voor echte vluchtelingen. De Nederlandse regering wil dit niet en kan dit ook niet, op grond van Europees en nationaal recht. Asielzoekers houden krachtens het non-refoulementsbeginsel recht op bescherming. Voor de pilot zullen wel met de landen van herkomst terug- en overnameovereenkomsten bestaan. Voor de pilot zullen dergelijke overeenkomsten moeten worden gesloten, maar die kunnen nooit in de plaats van het recht op bescherming komen. Het Vluchtelingenverdrag hoeft niet te worden gewijzigd. Het daarin opgenomen non-refoulementbeginsel staat immers in het concept om effectieve bescherming in de regio te bieden.

Gehoopt wordt dat er tegen de tijd dat Nederland het voorzitterschap van de EU op zich neemt, invulling aan het beleid kan worden gegeven.

De onder leiding van UNHCR geboden bescherming in de regio is mede bedoeld om mensensmokkel tegen te gaan. Mensen die langs die weg toch naar Nederland zouden komen, zouden namelijk weer terugverwezen worden naar de opvang van UNHCR in de regio. Mensensmokkel wordt daardoor veel minder aantrekkelijk. Hun verzoek om de vluchtelingenstatus zal in de opvang in de regio worden getoetst. Als blijkt dat zij geen aanspraak maken op die status, zal UNHCR bezien wat hun mogelijkheden zijn tot hervestiging of tot het opbouwen van een toekomst in de regio, in Europa of elders in de wereld. Het quotumbeleid blijft overigens bestaan, want dit sluit uitstekend aan bij dit concept. Mogelijkheden tot het inrichten van centra binnen de EU worden bestudeerd. De Kamer wordt hiervan op de hoogte gehouden.

Tijdens de voorbereidingen van de pilot met de UNHCR zal de verhouding tussen bescherming in de regio en nationale procedures aan de orde komen. Zodra hier duidelijkheid over bestaat, zal de Kamer hierover worden ingelicht.

De **minister voor Ontwikkelingssamenwerking** stelt allereerst dat de brief van 28 mei er voornamelijk toe diende om de Kamer op de hoogte te houden van hetgeen de ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie gezamenlijk hebben ondernomen om het concept van terugkeer naar de regio uit te werken. In het Hoofdlijnenakkoord gaat het overigens over bescherming en opvang in de regio. In het Strategisch akkoord werd er nog van uitgegaan dat alle asielzoekers zouden worden teruggestuurd naar hun regio, in het Hoofdlijnenakkoord gaat het om versterkte bescherming in de regio voor mensen die zich daar bevinden of nog komen. Het is mogelijk dat mensen die in Nederland een asielverzoek indienen, teruggestuurd worden naar de regio, maar dat is geen uitgangspunt in het Hoofdlijnenakkoord. Verder wordt bescherming in de regio beschouwd als onderdeel van een geïntegreerd buitenlands beleid, zoals bedoeld in de motie-Koenders.

Er zijn vier fases in het concept: bescherming in de regio, terugkeer, lokale integratie en hervestiging in de omgeving. Het beginsel van non-refoulement en de internationale afspraken dienen te worden gerespecteerd. Er zal ook geen nieuw beleid worden toegepast op het concept van bescherming in de regio. De fases sluiten aan bij het «4R-initiatief» van UNHCR. Hierover wordt al sinds maanden met donorlanden en EU-lidstaten gesproken. In de EU is het nog niet gelukt om een breed draagvlak voor dit plan te vinden, maar zijn er ook geen belemmeringen opgeworpen voor het idee dat een kopgroep van landen met UNHCR nader naar dit initiatief kijkt. De Conventie Plus concentreert zich op het sluiten van bilaterale terug- en overnameovereenkomsten, maar wordt door de hoge commissaris tegelijkertijd meegenomen, omdat die mogelijkheid van belang is voor deze aanpak.

Ter illustratie wijst de bewindsvrouw op de overeenkomst die er nu is tussen UNHCR, de Internationale organisatie voor migratie (IOM), Nederland en Afghanistan over de terugkeer van Afghaanse vluchtelingen uit

Nederland. Dit soort overeenkomsten, eventueel te sluiten in een bredere context, heeft het kabinet in gedachten.

De huidige methode in Nederland bevat menonwaardige aspecten. Het is derhalve beter om duurzame oplossingen in de regio te zoeken. Illegaliteit en mensensmokkel zullen nooit volledig uitgebannen kunnen worden, maar het beperken van de nadelige effecten is het proberen waard. Hoeveel dit programma zal kosten is nog niet bekend. De kosten van opvang en bescherming in de regio worden nu door UNHCR en door andere internationale instellingen gedragen. De EU moet besluiten of zij daar ook aan gaat bijdragen.

Als het effect van bescherming in de regio is dat er minder asielzoekers in de eerstejaarsopvang in Nederland terechtkomen, zal het programma via de toerekeningsystematiek kunnen worden gefinancierd. De kosten voor de eerstejaarsopvang in Nederland drukken namelijk op het budget voor Ontwikkelingssamenwerking. De bijdragen aan UNHCR zijn overigens nooit uit non-ODA-middelen betaald. De komende tijd zal de versterkte bescherming in de regio dus op de gebruikelijke manier worden gefinancierd, tenzij er andere financieringsbronnen worden gevonden via de EU, UNHCR of de toerekeningsystematiek. Nederland levert, op de Verenigde Staten na, de grootste bijdrage aan UNHCR; veel donorlanden betalen slechts een fractie hiervan. De minister neemt zich dan ook voor die landen aan te sporen tot het leveren van een grotere bijdrage. De Europese Commissie is ook donor van UNHCR en financiert dus mede de huidige opvang in de regio. Daarvoor gebruikt zij ODA-middelen.

Bezien moet nog worden of de financiële bijdrage aan de pilot van Nederland en de vier andere landen wordt geleverd uit het budget voor Ontwikkelingssamenwerking. Voordat de pilot operationeel wordt, zal er met de Kamer worden gediscussieerd over de financiering ervan.

De **staatssecretaris van Buitenlandse Zaken** licht toe dat de regering in Thessaloniki geen onverhoedse afspraken heeft gemaakt. In het regeerakkoord en in de brief van 28 mei staat dat het kabinet de bescherming en opvang in de regio wenst te versterken. Er zijn in de brief meerdere pilots genoemd waar, gezien de brede steun aan onder andere de motie-Rouvoet, een breed draagvlak in de Kamer voor is. Ook in de conceptconclusies voor de Europese Raad stonden de plannen al verwoord en die conclusies zijn twee keer via de gebruikelijke procedures met de Kamer besproken. De stelling dat de Kamer is misleid, wijst hij dan ook van de hand.

In Thessaloniki en tijdens de RAZEB is gebleken dat vele landen het plan-Blair te ver vonden gaan. Blair heeft een deel van zijn plan ingetrokken. Wat ervan over is, staat in de conclusies.

Het is positief dat de EU ruimte biedt voor initiatieven en nieuwe mogelijkheden, al houdt het misschien in dat er drie stappen naar voren en een naar achteren worden gezet. Die stap naar achteren was in dezen gewenst door de Nederlandse regering. Het deel van het plan-Blair om gesloten TPC's in te richten buiten de Unie, ging in haar ogen iets te ver. Het is ook niet aanvaard.

Tijdens de discussie over dit plan in de RAZEB en in Thessaloniki is gebleken dat alleen Duitsland en Zweden er om juridische redenen bezwaar tegen hadden. Dit is moeilijk te begrijpen, omdat bij de bespreking van de verschillende modellen voor de pilots recht kan worden gedaan aan alle juridische aspecten. Het Vluchtelingenverdrag hoeft niet te worden gewijzigd en het EVRM hoeft niet anders te worden geïnterpreteerd. Duitsland wil niet met andere landen gesloten opvangcentra of kampen openen, met het oog op de nare connotatie ervan.

Aan de Commissie is de opdracht gegeven om voor juni volgend jaar met voorstellen te komen voor versterkte bescherming en opvang in de regio. Zij zal hierover gesprekken voeren met UNHCR en met de landen die hiertoe initiatieven ontplooiën. Ook de landen in de regio worden hierbij

betrokken. De resultaten van die overleggen zullen tussentijds in Europees verband worden besproken. Nederland mag samen met de vier andere landen voorstellen doen voor een pilot en die met de Commissie bespreken. De Commissie kan die voorstellen in aanmerking nemen bij het voorstel dat zij binnen een jaar moet doen. Nederland en de overige vier landen hebben de ruimte gekregen om pilots uit te voeren die verder gaan dan de pilot waarover consensus bestond in de Europese Raad. De lidstaten die twijfels over de pilot hebben, zijn wel benieuwd naar de manier waarop die kan worden uitgewerkt en uitgevoerd, maar wilden er toch geen EU-pilot van maken. Daarom worden er tijdelijk twee wegen bewandeld.

De bedoeling van Nederland en de andere vier landen is om aansluiting te zoeken bij bestaande initiatieven in de regio. Het plan van Blair om TPC's op te richten is van de baan; er wordt alleen nog maar over andere vormen van opvang nagedacht. De pilots van Nederland en de andere vier landen zijn tijdelijk en dienen tot het ontwikkelen van ideeën en tot het opdoen van ervaringen die in Europees verband worden besproken. Naar aanleiding daarvan zal er een geharmoniseerd asielbeleid worden opgesteld. Hopelijk zullen er bij de aanvang van het Nederlandse voorzitterschap resultaten geboekt zijn, zodat het thema van asiel en immigratie een belangrijk punt op de agenda kan worden.

De mededeling van de Commissie over het plan-Blair zal zo spoedig mogelijk in de vorm van een BNC-fiche aan de Kamer worden gezonden. Voorlopig is het onmogelijk om geld uit EU-fondsen beschikbaar te stellen voor de pilots, omdat het initiatief door enkele lidstaten is genomen. Op termijn zal de EU echter ook een financiële bijdrage leveren.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Ferrier** (CDA) vraagt of er nu over één of over meerdere pilots wordt gesproken. Is er al een idee in welke regio die zal of zullen worden uitgevoerd? Krijgt de Kamer inzicht in de kwaliteit van de toetsing in de regionale opvangcentra? Wordt het quotum van 500 uitgenodigde vluchtelingen per jaar verhoogd? Hoe kunnen de resultaten van de pilot deel gaan uitmaken van het Europese beleid, terwijl een groot aantal lidstaten er geen voorstander is?

De heer **De Vries** (PvdA) merkt op dat de inhoud van de brief van 28 mei is omgezet in een pilot, waar de Kamer niets van wist. Hij verlangt dat de Kamer wordt ingelicht zodra de contouren van de plannen bekend zijn. In de volgende brief moet worden vermeld hoe betrokken instellingen in de maatschappij op de nota over bescherming in de regio hebben gereageerd.

De pilot richt zich op bescherming in de regio en biedt eventueel de mogelijkheid om mensen die in Nederland asiel aanvragen, door te verwijzen naar opvangcentra in de regio. Nederland ontloopt zodoende echter zijn statelijke verantwoordelijkheid.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks) merkt op dat de Nederlandse regering ondoordacht haar medewerking aan pilots heeft toegezegd. Versterkte bescherming in de regio kan worden geboden door een grotere bijdrage te leveren aan UNHCR en pilots zijn dan overbodig. Achter de pilots schuilt een ander idee, zoals blijkt uit de woorden van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, en mevrouw Karimi is tegen dat idee. Nederland geeft namelijk een verkeerd signaal af door buiten de Commissie om dit initiatief te nemen.

Zij houdt vol dat de Kamer is misleid, omdat de inhoud van de brief niet duidde op de wens om mee te werken aan een pilot.

Mevrouw **Huizinga-Heringa** (ChristenUnie) wil precies weten wat de pilot zal behelzen, waar die wordt uitgevoerd en hoe die wordt gefinancierd. Bestaat de mogelijkheid dat asielzoekers in Nederland asiel verleend krijgen, terwijl zij worden opgevangen in eigen regio en hun verzoek daar wordt behandeld?

De heer **Visser** (VVD) vindt het belangrijk dat er creatieve oplossingen worden gezocht voor een aantal mondiale problemen, waarmee Europa en Nederland worden geconfronteerd. Kan er al tijdens de behandeling van de begroting van het ministerie van Justitie worden gesproken over de vormgeving en uitvoering van de pilots?

De heer **Van der Staaij** (SGP) merkt op dat in de brief alleen de stand van zaken wordt opgemaakt. Wat wordt de beleidsmatige vertaling ervan in het licht van het Hoofdlijnenakkoord? Wat is de verhouding tussen de toetsingstrajecten van UNHCR en die van de EU? Is er geen lege huls overgebleven? Zijn alle bestaande bezwaren weggenomen? In de pilot kan wellicht worden opgenomen dat de tien lidstaten die het minst bijdragen aan UNHCR, méér moeten betalen, teneinde vast te stellen wat de goede effecten daarvan op opvang in de regio zijn.

De heer **De Wit** (SP) is het volstrekt onduidelijk wat de inhoud van de plannen is. Hoe worden zij aan de bestaande asielprocedure gekoppeld? Uit de woorden van de ministers maakt hij op dat geen enkele asielzoeker terug naar Nederland kan komen, terwijl asiel moet worden verleend aan eenieder die in Nederland aanklopt en daar recht op heeft. Van dit idee is kennelijk afgestapt.

De **minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie** zal de Kamer volledig, tijdig en concreet inlichten. Zij bevestigt dat een aantal landen, waaronder Nederland, wil investeren in nieuwe mogelijkheden. Andere landen doen dat niet, maar zien de resultaten ervan wel met belangstelling tegemoet. Natuurlijk zal er goed worden geluisterd naar de reacties en suggesties van betrokken instanties in de maatschappij. Die zullen ook worden vermeld in de brief, die de Kamer hopelijk voor september zal krijgen.

Het is niet de bedoeling om mensen voor altijd de toegang tot Nederland te ontzeggen. Zij kunnen altijd asiel in Nederland krijgen, al worden zij misschien voor opvang en toetsing van hun verzoek doorverwezen naar een opvangcentrum in eigen regio.

De **minister voor Ontwikkelingssamenwerking** wijst erop dat het idee voor de pilot al bestond vóórdat de brief van 28 mei aan de Kamer werd gezonden en dus ook vóór de top in Thessaloniki. De verwarring is veroorzaakt doordat er daarnaast nog een plan was, maar over dat plan gaat dit algemeen overleg niet. Dit overleg gaat expliciet over de pilot van Nederland in samenwerking met vier andere landen. Zodra er zicht is op het van start gaan van een pilot, zal erover met de Kamer worden gediscussieerd. Voordien zal er worden overlegd met UNHCR, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Denemarken en Oostenrijk. Asielzoekers kunnen nog steeds worden opgenomen in beschermende voorzieningen in Nederland. Daarnaast is het mogelijk dat zij in de regio worden opgevangen, dat de toetsing van hun asielverzoek daar geschiedt en dat zij bij een positieve beoordeling ervan alsnog naar Nederland kunnen komen. Deze ideeën worden de komende maanden in samenwerking met UNHCR en de andere vier landen uitgewerkt. De grenzen van Nederland worden niet gesloten. Het doel is alleen om een zo menswaardig mogelijke opvang te organiseren.

De **staatssecretaris van Buitenlandse Zaken** merkt op dat Nederland de in Thessaloniki gegeven mogelijkheden serieus probeert in te vullen. Dit gebeurt niet buiten de EU om. De Commissie zal volgend jaar het concept en de resultaten van de pilot van de vijf lidstaten, waaronder Nederland, in overweging nemen bij het doen van haar voorstel. De discussie van vandaag beschouwt hij als een aansporing om in Europees verband een beleid te ontwikkelen.

De **voorzitter** merkt concluderend op dat de bewindslieden hebben toegezegd om iedere concrete stap in het pilotproject met de Kamer te bespreken. Ook als er met geld tussen begrotingen of binnen eenzelfde begroting wordt geschoven, wordt dit aan de Kamer voorgelegd.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
De Haan

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
Van de Camp

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van Oort